

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. vrfbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrfbih@vrfbih.ba

IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

DIONIČKOG DRUŠTVA CESTE MOSTAR

ZA 2009.GODINU

Broj:06-03/10

Mostar, svibanj 2010. godine

MENADŽMENTU

Dioničkog društva „CESTE“ Mostar

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju priložene bilance stanja Dioničkog društva „Ceste“ Mostar (u daljem tekstu Društvo), sa stanjem na dan 31. prosinca 2009. godine i odgovarajuće bilance uspjeha, izvješća o promjenama na kapitalu i izvješća o novačanim tijekovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz financijska izvješća.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih financijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju financijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Društva sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o financijskim izvješćima na temelju obavljene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da financijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u financijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u financijskim izvješćima, nastalim uslijed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju financijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije financijskih izvješća.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

1. Društvo je dobilo donaciju u opremi u iznosu od 10.123.472 KM, kao poboljšanje opreme za održavanje cesta-grant Vlade Japana. Donacija je dana putem Vlade FBiH, koja je kao većinski vlasnik kapitala, uvjetovala donaciju sa povećanjem učešća državnog kapitala i o tome donijela svoju Odluku, koju organi upravljanja nisu proveli. Povećanje kapitala je shodno zakonskim propisima u nadležnosti upravljačkog struktura. Posljedica navedenog je značajna na vlasničku strukturu kapitala.za koju mi nismo nadležni, što je šire pojašnjeno u točki 5.3. Izvješća.
2. Ne možemo potvrditi visinu iskazanih troškova temeljem nabavki u iznosu od 6.718.737 KM, jer su nabavke vršene netransparentno, što je šire pojašnjeno u točki 5.10. Izvješća.

3. Ne možemo potvrditi da je Rukovodstvo racionalno i efikasno koristilo raspoloživu opremu, kao i raspoloživa novčana sredstva, što je šire pojašnjeno u točki 5.10 Izvješća.

Mišljenje

Zbog značajnosti pitanja navedenih u prethodnom pasusu nismo u mogućnosti izraziti mišljenje o financijskim izvješćima Dioničkog društva „Ceste“ Mostar na dan 31.prosinca 2009. godine.

Mostar, 21.03.2010. godine,

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2009. GODINE	2
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2009. GODINE.....	3
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2009. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2009.GODINE	4
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2009. GODINE	5
1. UVOD.....	6
2. CILJ I OBIM REVIZIJE	6
3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU.....	7
4. REZIME	7
5. NALAZI I PREPORUKE.....	7
5.1 Sustav internih kontrola.....	7
5.2 Planiranje i izvještavanje.....	8
5.3 Stalna sredstva	9
5.4 Tekuća sredstva – Novčana sredstva i potraživanja.....	11
5.4.1 Novčana sredstva.....	11
5.4.2 Potraživanja	11
5.5 Kapital.....	12
5.6 Obveze i razgraničenja	12
5.7 Sudski sporovi.....	13
5.8 Prihodi.....	13
5.9 Rashodi.....	13
5.10 Nabavke.....	15
6. KOMENTAR	17

BILANS STANJA na dan 31.12.2009. godine

O p l s	2009	2008
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA		
Stalna nematerijalna sredstva	1.307	2.333
Računarski programi – software	1.307	2.333
Nekretnine, postrojenja i oprema	12.559.309	13.811.826
Zemljište	497.929	497.929
Građevinski objekti	1.846.660	1.888.821
Postrojenja i oprema	10.120.120	1.232.549
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	94.600	10.192.527
Šume i višegodišnji nasadi	4.813	4.813
Ostala stalna materijalna sredstva	7.900	7.900
Dugoročna razgraničenja	18.383	29.098
KRA TKOROČNA IMOVINA	3.540.046	3.169.300
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	177.381	210.598
Kupci	2.550.811	2.078.274
Ostala kratkoročna potraživanja	27.200	46.854
Druga potraživanja	19.965	46.854
Potraživanja za PDV – ulazni porez	7.235	0
Novac i novčani ekvivalenti	709.054	719.381
Aktivna vremenska razgraničenja	75.600	114.193
IMOVINA – SREDSTVA (AKTIVA)	16.131.758	17.025.270
KAPITAL	4.797.995	4.530.394
Upisani kapital	1.619.600	1.619.600
Ostale rezerve	2.871.717	555.326
Akumulirana (zadržana) dobit	306.678	2.355.468
OBVEZE	11.333.763	12.494.876.
Dugoročne obveze	189.315	257.678
Ostale dugoročne financijske obveze	189.315	257.678
Kratkoročne obveze	11.144.448	12.237.198
Obveze prema dobavljačima	1.190.230	11.732.925
Obaveze za porez za PDV	139.152	130.783
Obveze za poreze i doprinose	127.942	130.240
Druge kratkoročne obveze	292.312	49.730
Pasivna vremenska razgraničenja	9.394.812	193.520
KAPITAL I OBVEZE – UKUPNO (PASIVA)	16.131.758	17.025.270

Financijska izvješća je potpisao direktor Jozo Krivić i certificirani računovođa Ludmila Kovačević. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje 26.02.2010. godine

BILANS USPJEHA za godinu koja je završila 31.12.2009. godine

O p i s	31.12.2009.	31.12.2008.
Prihodi od prodaje	12.262.016	12.333.957
Troškovi za prodano	12.751.794	12.156.130
Bruto dobit		177.827
Bruto gubitak	489.778	
Drugi finansijski prihodi	20.619	8.996
Dobici od prodaje stalnih imovine	27.573	13.897
Ostali prihodi	977.760	18.377
Rashodi s osnove kamata	62.403	83.048
Drugi finansijski rashodi	10.994	2.573
Gubici od prodaje stalne imovine	2.563	15.307
Ostali rashodi	172.350	69.528
Dobit prije poreza	287.864	48.641
Porez na dobit	32.069	14.592
Neto dobit perioda	255.795	34.049

Financijska izvješća je potpisao direktor Jozo Krivić i certificirani računovođa Ludmila Kovačević. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje 26.02.2010. godine

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2009. godinu, zaključno sa 31.12.2009.godine
- u KM

Rb	O p i s	Ozn aka	Iznos Tekuća godina	Iznos prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto dobit/dobitak		255.795	43.777
Usklađivanje za:				
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	1.026	3.716
3	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	(+)	1.626.218	496.576
4	Svega 2 do 4		1.627.244	500.292
5	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	33.217	100.587
6	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	(472.537)	(1.072.838)
7	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	23.691	160.574
8	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	38.593	(114.193)
9	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	(10.542.696)	489.765
10	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+(-)	244.616	665.761
11	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	9.201.292	193.520
12	Svega 5 do 11		(1.473.823)	423.176
13	A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+4+12)		409.216	967.245
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
14	Nabava (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	-(+)	(373.701)	10.737.119
15	Ostali tokovi od ulagateljskih aktivnosti	-(+)	10.715	(20.724)
16	B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (14 do 15)	-(+)	(362.986)	10.716.395
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti				
17	Primljena pozajmljena sredstva	(+)	215.561	881.393
18	Povrat pozajmljenih sredstava	0	(283.924)	(1.037.992)
19	Ostali gotovinski tokovi od finansijskih aktivn.	-(+)	11.805	(12.424.046)
20	C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivnosti (17do19)		(56.558)	(12.580.645)
21	Neto poveć.(Smanj.) novca na računu i u blagajni (A+B+C)		(10.328)	(897.005)
22	Početno stanje novca na računu i blagajni		719.382	1.616.387
23	Konačno stanje novca na računu i u blagajni		709.054	719.382
24	Neto povećanje (smanjenje novca na računu i u blagajni		(10.328)	(897.005)

Financijska izvješća je potpisao direktor Jozo Krivić i certificirani računovođa Ludmila Kovačević.
Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje 26.02.2010. godine

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2009. godine

- u KM

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Revalori- zacione rezerve	Akumulirana Dobit (gubitak)	Vlastite Dionice	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2007.	1.619.600	555.326	2.306.827		4.481.753
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto (dobitak) gubitak razdoblja			48.641		48.641
Raspored dobiti (gubitka)					
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit					
Stanje na dan 31.12.2008.	1.619.600	555.326	2.355.468		4.530.394
Učinci promjena u račun. politika					
Učinci ispravka grešaka					
Ponovno iskazano stanje na dan 01.01.2009. godine					
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Ostali dobiti(gubici)perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha		2.316.391			2.316.391
Neto dobit (gubitak) razdoblja			255.795		255.795
Objavljivanje dividende i drugi oblici rasprodaje dobiti i pokriće gubitka			(2.316.391)		(2.316.391)
Emisija dionič.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit.					
Stanje na dan 31.12.2009.	1.619.600	2.871.717	306.678		4.797.995

Financijska izvješća je potpisao direktor Jozo Krivić i certificirani računovođa Ludmila Kovačević.
Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje 26.02.2010. godine

**IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA
DIONIČKOG DRUŠTVA CESTE MOSTAR.
ZA 2009. GODINU**

1. UVOD

Dioničko društvo „Ceste“ Mostar (u daljem tekstu Društvo) upisano je u registar kod Županijskog /Kantonalnog suda u Mostaru 24.09.2002.godine, pod brojem 1-4234, na temelju pravomoćnog Rješenja Agencije za privatizaciju Federacije BiH broj 01-02-597/2002. od 31.01.2002.godine. Nastalo je preoblikovanjem Javnog poduzeća „Ceste Herceg Bosne“ d.o.o Mostar, u procesu privatizacije putem javnog upisa dionica. Skraćeni naziv Društva je „Ceste“ d.d.Mostar.

Temeljni kapital Društva upisan je u iznosu od 1.619.600 KM, a sastoji se od:

- a) državnog kapitala u iznosu od 826.098 KM, što čini 51% temeljnog kapitala Društva
- b) dioničkog kapitala u iznosu od 793.702 KM, što čini 49% temeljnog kapitala Društva

Temeljni kapital Društva podijeljen je na 129.568 redovnih (običnih) dionica. Nominalna vrijednost jedne dionice je 12,50 KM. Djelatnost Društva upisana u sudski registar je izgradnja autocesta i drugih prometnica, uzletišta u zračnim lukama i športskih terena, te održavanje i zaštita cesta. Društvo se isključivo bavi održavanjem i zaštitom cesta.

Unutarnja organizacija i način rada Društva uređeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji iz srpnja 2003.godine. Organizacioni dijelovi su:

- Uprava Društva,
- Služba održavanja,
- Služba razvoja i zaštite,
- Služba pravnih i općih poslova,
- Služba računovodstva i financija.

Organizacijske jedinice za određeno područje su tehničke ispostave (TI) kojim rukovodi upravitelj tehničke ispostave a to su:

- Tehnička ispostava Livno,
- Tehnička ispostava Grude,
- Tehnička ispostava Mostar,
- Tehnička ispostava Kiseljak,
- Tehnička ispostava Orašje.

Na dan 31.12.2009. godine, u Društvu bilo je 246 uposlenih.

Sjedište Društva je u Mostaru u Ulici Ante Starčevića bb.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na temelju provedene revizije izrazi mišljenje da li su financijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li se u Društvu primjenjuju zakoni i propisi, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i danih ovlaštenja, ocjenu financijskoga upravljanja, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u financijskim izvješćima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.

Sustavom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane financijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, obveze, značajnije troškove i procedure javnih nabavki.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za financijsko izvješćivanje.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, prvi put provodi reviziju finansijskih izvješća Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvješćima sa propisima.

Reviziju finansijskih izvješća za 2008. godinu izvršilo je Društvo za reviziju "C&I" d.o.o Mostar, koje je dalo pozitivno mišljenje, 01.04.2009. godine. Za 2007. godinu, reviziju je izvršilo isto revizorsko Društvo.

4. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2009. godinu konstatirali smo određeni broj propusta, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i organi upravljanja Društva treba da preispitaju i usuglase donesene Odluku oko načina implementacije donirane opreme.

Organi upravljanja, svatko iz svoje nadležnosti, trebali bi osigurati transparentnost u postupku nabavki prilikom odabira najpovoljnijeg dobavljača jer se radi o značajnim finansijskim transakcijama; osigurati odgovorno korištenje raspoložive opreme, te racionalno i namjensko trošenje raspoloživih novčanih sredstava, kako bi se zaštitila imovina Društva od mogućih gubitaka, čiji je većinski vlasnik Država.

Organi upravljanja trebaju razmotriti neusuglašenost izdataka za kamate sa poslovnim aktivnostima Društva i poduzeti radnje svako iz svoje nadležnosti u pogledu iskazanih transakcija koje ne predstavljaju trošak Društva, već predstavljaju osobna primanja uposlenih.

Organi Društva treba da uspostave i provedu kontrolne postupke kojima će osigurati nadzor nad svim poslovnim aktivnostima i nadzor nad pouzdanim izvještavanjem.

Uprava Društva treba organizirati rad i voditi poslovanje Društva na način da se realiziraju Planom postavljeni ciljevi.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sustav internih kontrola

Izvršili smo procjenu uspostavljanja, funkcioniranja i nadzora sustava internih kontrola¹ na temelju provedene revizije značajnijih procesa poslovanja i povezanosti istih sa finansijskim izvješćima. Procjena sustava internih kontrola je ocjena poduzetih radnji i/ili usvojenih politika od strane Uprave Društva kojima se uređuje način postupanja uposlenih kod značajnijih procesa poslovanja, usklađenosti sa propisima i kvalitetno informisanje. Provedena revizija je pokazala:

Društvo je donijelo Pravilnik o unutarnjoj organizaciji (u daljem tekstu Pravilnik), kojim je utvrđen opis poslova i radnih zadataka uposlenika i hijerarhijska odgovornost uposlenih. Navedenim Pravilnikom utvrđen je broj radnih mjesta, a za određena radna mjesta nije utvrđen broj izvršilaca te, umjesto konkretnog broja stoji broj X.

Međutim, određeni broj uposlenika nema adekvatnu stručnu spremu koja se predviđa Pravilnikom. 75 uposlenih obavlja poslove za koje je predviđena stručna sprema veća za stepen, a ponekad i dva stepena obrazovanja (npr. PK uposlenik, radi na poslovima administrator blagajnik, a za to radno mjesto je predviđena SSS, ili uposlenik sa SSS radi na poslovima VSS/VK radnik). Na drugoj strani 57 uposlenika radi na poslovima stručne spreme koja je za stepen niža od stepena obrazovanja koji uposlenici posjeduju (npr. SSS radi na poslovima Cestar 2-za što je predviđeno PK radnik ili uposlenik sa VSS radi na poslovima Voditelj operative održavanja za što je predviđena SSS/VK radnik). Uposlenicima se plaća obračunava po koeficijentu radnog mjesta na koje su raspoređeni.

¹ Sistem interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih rukovodnih / upravljačkih informacija)

Navedeno je posljedica **netransparentnog** prijema djelatnika. Sam direktor odlučuje i donosi odluku o prijemu djelatnika na temelju prijave izvršnih direktora i upravitelja Tehničkih ispostava gdje postoji potreba popunjavanja radnog mjesta.

Društvo je uvodeći ISO standarde donijelo značajan broj internih akata, kojima su regulirani poslovni proces i aktivnosti koje se odvijaju u Društvu. Tako na primjer, nabavka roba i usluga opisana je procedurom "Nabava i ocjena dobavljača i kooperanata" donesenom 02.08.2006.godine, kojom je: "Citiramo dio ". Izvršni direktor za održavanje odgovoran je za primjenu procedure i pripremanje narudžbi koje se odnose prije svega na javne nabavke, kao i na ostale nabavke koje se odnose na: osnovna sredstva, osnovni materijal, pomoćni materijal, uredski materijal, gorivo i mazivo (izbor najpovoljnijeg dobavljača), usluge kooperanata, intelektualne usluge i slično." Sukladno ovoj proceduri isključena je potreba formiranja Povjerenstva za nabave. Statutom Društva određeno je da Nadzorni odbor: razmatra i usvaja provedbeni propis za postupak nabavke i **nadzire** njegovo provođenje; razmatra izvješće o nabavama itd. Nadzorni odbor nije vršio nadzor nad provedbom procesa nabavki niti je nadzor nad provedbom nabavki (izbor dobavljača) regulirao na drugi način.

Skupština Društva usvojila je Statut (temeljni akt) kojim je reguliran **netransparentan** način izbora Uprave. U Statutu stoji da se članovi Uprave u prvom redu biraju na temelju **internog**, a ne **javnog** natječaja i ako na imenovanje i izbor Uprave daju suglasnost predstavnicima državnog kapitala većinom glasova.

Nadzorni odbor uputio je 07.05.2010.godine prijedlog Skupštini za izmjenu ovog člana Statuta Društva, u kojem će se riječ " internog" zamjeniti sa riječju „javnog“.

Društvo, ne podnosi Zabilješke uz financijska izvješća, propisane Zakonom o Računovodstvu i reviziji u FBiH kao sastavni dio seta Financijskih izvješća kojima Uprava daje pojašnjenje i objavljivanje o iskazanim pozicijama u financijskim izvješćima i u svezi sa finacijskim izvješćima za organe upravljanja i širu javnos

Na temelju naših primjedbi, Društvo je sastavilo Zabilješke u veoma skraćenom obliku i dostavilo ih Agenciji za pružanje financijskih, informatičkih i posredničkih usluga i našem Uredu uz Komentar na nacrt Izvješća.

Revizijom je uočeno, da je bračni drug jedne od ključnih osoba (izvšnog direktora) član Nadzornog odbora i član Skupštine kao mali dioničar i punomoćnik malih dioničara sa ukupnim brojem od 28.648 dionica odnosno 22,1152% od ukupnog broja dionica Društva, što može imati uticaja na donošenje odluka o financijskim i poslovnim politikama.

Iz naprijed navedenog vidljivo je da nisu stvorene pretpostavke dobrog kontrolnog okruženja koje će osigurati nadzor nad svim poslovnim aktivnostima i nadzor nad pouzdanim izvještavanjem.

Preporuka:

Organi Društva treba da uspostave i provedu kontrolne postupke kojima će osigurati nadzor nad svim poslovnim aktivnostima i nadzor nad pouzdanim izvještavanjm.

5.2 Planiranje i izvještavanje

Temeljem čl. 84 Statuta, Društvo je na Skupštini krajem 2006 godine usvojilo trogodišnji plan poslovanja za period 2007-2009.

Plan poslovanja za 2009. godinu izrađen je od stvarne Uprave u veljači 2009.godine, a usvojen od strane Skupštine Društva u lipnju 2009 godine.

Usvojenim Planom, Društvo je postavilo sljedeće ciljeve: provesti dokapitalizaciju Društva u vrijednosti donirane opreme po Zaključku Vlade FBiH; racionalizaciju potrošnje na svim razinama; prići izmjeni organizacije Društva kako bi što bolje mogli pratiti zahtjeve novog modela održavanja cesta; dosljedno primjenjivati procedure kvalitete poslovanja, osposobljavanje djelatnika i uvođenje sustava zaštite okoliša, te ostvariti dobit Društva.

Planirani i ostvareni financijski pokazatelji u 2009 godini su:

Redni Broj	Opis	Ostvareno 2008. god.	Plan 2009.	Ostvareno 2009. god.
1	2	3	4	5
I	Ukupni prihodi	12.375.227	14.250.000	13.287.968

II	Ukupni rashodi	12.326.586	13.200.000	13.000.104
III	Bruto dobit	48.641	1.050.000	287.864
IV	Neto dobit	34.049	940.000	255.795

Ostvareni ukupni prihodi iskazani su u iznosu od 13.287.968 KM što je u odnosu na planirane manje za 962.032 KM ili 6,75%. Rashodi su ostvareni na razini planiranih (manji su za 1,5%). Smanjenje prihoda u odnosu na planirane dovelo je do manje ostvarene dobiti za 684.205 KM ili 72,78%.

Od naprijed navedenih ciljeva, Društvo je jedino ostvarilo dobit, ali ne u planiranom iznosu.

Planom nije predviđeno upošljavanje novih djelatnika, a vršen je prijem tijekom cijele godine. U 2009.godini uposleno je 21 djelatnik od toga 5 na neodređeno, i 16 djelatnika na određeno vrijeme. Planom nisu detaljno razrađeni troškovi poslovanja, te je stoga na teret troškova evidentirano subvencioniranje kamata uposlenih što ne čini troškove Društva, već osobno primanje uposlenih

Izvještavanje Vlade FBiH vrši se putem resornog ministarstva, nakon usvajanja Izvještaja o poslovanju od strane Skupštine Društva.

Preporuke:

Uprava Društva treba organizirati rad i voditi poslovanje Društva na način da se realiziraju Planom postavljeni ciljevi.

5.3 Stalna sredstva

Stalna sredstva iskazana su u bruto iznosu od 18.735.179 KM. Ispravka vrijednosti je 6.174.563 KM, te sadašnja vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 12.560.616 KM.

Promjene na nematerijalnim i materijalnim stalnim sredstvima u periodu od 01.01.2009. do 31.12.2009. godine iskazane su u sljedećoj tabeli. U tabeli nisu iskazana dugoročna razgraničenja u iznosu od 18.383 KM, koja su klasificirana kao stalna sredstva, a čine kamate temeljem zaključenih ugovora o lizingu, te nisu iskazana ostala stalna materijalna sredstva u iznosu od 7.900 KM, a čine vrijednost umjetničkih slika i nije iskazana vrijednost šuma i višegodišnjih nasada u iznosu od 4.813KM.

	Opis	Stalna nemater. sredstva	Zemljište	Građevine	Oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
1	Nabavna vrijednost						
	Stanje na dan 31.12.2008.	18.580	497.929	2.120.768	5.593.605	10.192.527	18.423.409
	- direktna povećanja				132.094	34.132	166.226
	- prijenos sa investic.u toku			8.587	10.123.472	(10.132.059)	0
	- otuđenje i rashodovanje				(64.495)		(64.495)
	- ostalo				210.039		210.039
	Stanje na dan 31.12.2009.	18.580	497.929	2.129.355	15.994.715	94.600	18.735.179
2	Akumulir.amortizacija:						0
	Stanje na dan 31.12.2008	16.247		231.946	4.361.057		4.609.250
	- amortizacija za 2009.	1.026		50.749	1.365.431		1.417.206
	- otuđenje i rashodovanje				(61.932)		(61.932)
	- ostalo				210.039		210.039
	Stanje na dan 31.12.2009.	17.273	0	282.695	5.874.595	0	6.174.563
3	Neto knjigov.vrijednost						
	Sanje na dan 31.12.2008.g	2.333	497.929	1.888.822	1.232.548	10.192.527	13.814.159
	Stanje na dan 31.12.2009.	1.307	497.929	1.846.660	10.120.120	94.600	12.560.616

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po trošku stjecanja odnosno nabavke. Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja se vrši metodom nabavne vrijednosti. Investicijska ulaganja na sredstvima dugotrajne materijalne imovine obuhvaćaju naknadne troškove na već postojećim sredstvima. Temeljni kriterij za priznavanje naknadnih troškova u nabavnu vrijednost je zadovoljen kada se time: produžava vijek uporabe stalnog sredstva, povećava njegov kapacitet i unapređuje kvaliteta njegovog učinka.

Amortizacija materijalnih sredstava obračunava se linearnom metodom otpisa tijekom procijenjenog vijeka trajanja svakog pojedinačnog sredstva. Procijenjeni vijek trajanja materijalne imovine i stope amortizacije su:

	Vijek korišt. (u god.)	Stopa (u %)
Građevinski objekti i oprema		
• poslovne zgrade	50	2,0
• bageri-rovokopač, utovarivači	10	10,0
• Kamioni	10	10,00
• Poluotvorena vozila	7	14,29
• Džipovi i kombi vozila	7	14,29
Specijalna oprema (alati)	10	10

Prema naprijed iznesenim tabelarnim podacima na imovini su se desile slijedeće promjene

-nabavljena je oprema u vrijednosti od 132.094 KM.a odnosi se na nabavku: prikolice Schwarzmuller u iznosu od 58.428 KM; teretnog vozila Iveco Daily u vrijednosti od 37.000 KM, te ostalih alatki (kresač grana, motorna kosa, sjekač, aparat za kavu) u ukupnom iznosu od 36.666 KM.

-u tabelarnom pregledu iskazan je iznos od 210.039 KM na poziciji nabavke opreme pod stavkom ostalo i na poziciji akumulirana amortizacija pod stavkom ostalo u istom iznosu. Naime, popisom iz prethodne godine nisu obuhvaćena dva kamiona: jedan, nabavne i otpisane vrijednosti u iznosu od 57.210KM u TI Grude i drugi nabavne i otpisane vrijednosti u iznosu od 152.828KM u TI Livno. Kada je u 2009.godini uočen propust, ponovo su evidentirani na stalnim sredstvima (oprema). Objašnjenje za ne evidentiranje dva kamiona prilikom popisa, odgovorni navode propuste u informatičkom sustavu.

-izvršen je prijenos sa investicija u tijeku na opremu u iznos od 10.123.472 KM. Ova oprema je donirana od Vlade Japana u okviru "Projekta obnove opreme za održavanje cesta", a na temelju Međunarodnog ugovora za Projekt obnove opreme za održavanje cesta iz 2007.godine. Implementator ovog Projekta bilo je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, a korisnik „Ceste“ d.d. Mostar.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na sjednici održanoj dana 13.12.2007.godine pod br.953/07 donijela Zaključak u svezi s ovim „Projektom“ po kojem će vrijednost opreme biti isporučena „Cestama“ d.d Mostar, te **predstavljati povećanje učešća državnog kapitala u Društvu**. Oprema je sukcesivno isporučivana tijekom 2008.godine. Vlada je 25.05.2009.godine donijela Odluku o prijenosu okončanog projekta poboljšanja opreme za održavanje cesta. Ovom Odlukom odobrilo se Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija da izvrši prijenos donirane opreme poduzeću „Ceste“ d.d Mostar. U istoj Odluci stoji (citiramo)“ da donirana oprema predstavlja **uvećanje učešća državnog kapitala** u poduzeću „Ceste“ d.d Mostar , te je poduzeće dužno provesti sve aktivnosti preuzimanja donirane opreme sa pravom uknjižbe iste u knjigovodstvenu evidenciju, promjene vlasništva i evidentiranje istih u sudski registar, te pristupi daljem odgovornom upravljanju i korištenju navedene opreme, u cilju zaštite interesa državnog kapitala, zaštite i stavljanja u funkciju donirane opreme i unapređenja djelatnosti održavanja cesta. Za provođenje ove Odluke zadužuje se Federalno ministarstvo prometa i komunikacija i poduzeće „Ceste“ d.d Mostar svatko u okviru svoje nadležnosti“.

Međutim, Zakonom o gospodarskim društvima, člankom 131-165, predviđen je način povećanja temeljnog kapitala Društva. Prvi od navedenih članaka, nalaže „da se povećanje temeljnog kapitala vrši na temelju Odluke koju, na prijedlog Nadzornog odbora, donosi Skupština dioničkog društva dvotrećinskom većinom zastupljenih dionica s pravom glasa, po svakom rodu dionice“.

Prijedlog Odluke o povećanju temeljnog kapitala na zasjedanju Skupštine 17.12.2009.godine nije usvojen jer nije imao dvotrećinsku većinu iako je Skupština dana 25.06.2009.godine usvojila Plan poslovanja za 2009.godinu u kojem je prihvaćen Zaključak Vlade FBiH kojim bi se državna donacija iskoristila za dokapitalizaciju Društva. Do momenta obavljanja revizije (ožujak 2010.godine) Vlada FBiH nije se očitovala na Odluku Skupštine Društva o neprihvatanju povećanja temeljnog kapitala za vrijednost donirane opreme.

Društvo je za vrijednost primljene donacije povećalo vrijednost opreme i odložene prihode (odnosno prihode koji će se tijekom razdoblja sučeljavati sa povezanim troškovima -amortizacijom, koje je potrebno sustavno pokriti iz tih prihoda).

Međunarodni računovodstveni standard 20 daje mogućnost dva šira pristupa računovodstvenom postupanju s državnim donacijama: kapitalni pristup prema kojem se donacija direktno odobrava u korist udjela dioničara i prihodovni pristup, prema kojem se donacija unosi u prihode tijekom jednog ili više razdoblja. Ovaj se Standard ne bavi učestvovanjem države u vlasništvu pravnih lica. Promjene u vlasništvu su u nadležnosti upravljačkih struktura sukladno zakonskim propisima.

Organi upravljanja nisu proveli navedeni Zaključak i Odluku Valade FBiH i usvojeni Plan poslovanja za 2009. godinu.

Preporuka:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i organi upravljanja Društva treba da preispitaju i usuglase donesene Odluku oko načina implementacije donirane opreme.

5.4 Tekuća sredstva – Novčana sredstva i potraživanja

5.4.1 Novčana sredstva

Novac se sastoji od novčanih sredstava na računima u poslovnim bankama i blagajni Društva.

	31.12.2009.	31.12.2008.
Žiro račun	193.213	206.401
Blagajna	4.204	5.406
Devizni račun	24.988	20.925
Deponirana novčana sredstva	486.649	486.649
UKUPNO	709.054	719.381

Deponirana novčana sredstva su sredstva deponirana kod UniCredit banke Mostar, na temelju Ugovora o nenamjenski oročenom deviznom depozitu od 11.05.2007. godine. Društvo je oročilo 248.819,63 EUR-a što u KM iznosi 486.649 po godišnjoj kamatnoj stopi od 3,60 %.

Transakcijski računi otvoreni su kod: Raiffeisen bank Mostaru i UniCredit banke Mostar.

5.4.2 Potraživanja

Na dan 31.12.2009. godine iskazana su slijedeća potraživanja:

Potraživanja od kupaca	31.12.2009.	31.12.2008.
Ukupna opraživanja od kupaca	2.550.811	2.078.274
Ispravka vrijednosti potraživanja	-	-
Potraživanja od kupaca	2.550.811	2.078.274

Potraživanja od kupaca su priznata na temelju ispostavljenih faktura za izvršene usluge. Ispravka vrijednosti nenaplaćenih potraživanja od kupaca nije vršena. Uprava nema usvojene politike postupanja sa potraživanjima, prije svega procjene naplativosti potraživanja od kupaca.

Druga potraživanja	31.12.2009.	31.12.2008.
Druga potraživanja	65.602	46.854
Ispravka vrijednosti drugih potraživanja	45.637	-
Druga potraživanja	19.965	46.854

Ispravka vrijednosti drugih potraživanja odnosi se na ispravku sumnjivih i spornih potraživanja i to: potraživanja za novčana sredstva koja su se vodila kod Hercegovačke banke u iznosu od 43.694 KM i ostala potraživanja u iznosu od 1.943 KM. Ispravka vrijednosti ovih potraživanja izvršena je temeljem Odluke Uprave a na prijedlog Popisne komisije.

5.5 Kapital

U finansijskim izvješćima Društva, kapital je iskazan u iznosima:

	31.12.2009.	31.12.2008.
KAPITAL	4.797.995	4.530.394
Upisani temeljni kapital	1.619.600	1.619.600
Ostale rezerve	2.871.717	555.326
Akumulirana(zadržana) dobit	306.678	2.355.468

Temeljni kapital upisan je u iznosu od 1.619.600KM, a podijeljen je na 129.568 redovnih (običnih) dionica. Nominalna vrijednost jedne dionice je 12,50 KM. Strukturu temeljnog kapitala čini:

- državni kapital u iznosu od 826.098 KM ili 51% temeljnog kapitala,
- dioničkog kapitala u iznosu od 793.702 KM ili 49% temeljnog kapitala

Upravljanje nad državnim kapitalom vrši Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, a preostalih 49% kapitala u vlasništvu je 29 malih dioničara i to: tri fonda sa ukupnim učešćem od 25,77% (ZIF Herbos fond d.d.Mostar 11,74%; ZIF“MI-Group“ d.d.Sarajevo 9,32%; IF Crobih fond d.d Mostar 4,69%), 26 fizičkih osoba sa ukupnim učešćem od 23,27% (Pecirep Pero Kiseljak 9,0%; Grizelj Dražan Grude 6,37% i ostali dioničari sa udjelima manjim od 1%).

Akumulirana zadržana dobit iz prethodnih razdoblja, koja je na temelju odluke Skupštine Društva bila namijenjena za reinvestiranje u iznosu od 2.316.391KM, odlukom Skupštine preraspoređena je u zakonske i statutarne rezerve. Navedenom preraspodjelom rezerve čine 60% ukupnog kapitala, a za 77% su veće od upisanog temeljnog kapitala.

5.6 Obveze i razgraničenja

U finansijskim izvješćima iskazane su obveze i razgraničenja u iznosu 11.333.763 KM, od toga na obveze se odnosi iznos od 1.938.951 KM, a na razgraničenja (odnosno odložene prihode) iznos od 9.394.636 KM. Struktura iskazanih obveza i razgraničenja je sljedeća

Obaveze i razgraničenja	31.12.2009	31.12.2008
Dugoročne obveze	189.315	257.678
Dug. obveze za leasing-Hypo Alpe Adria	74.711	192.100
Dug. obveze za leasing-Uni Credit bank	114.604	65.578
Kratkoročne obveze	1.749.636	12.043.678
Obveze prema dobav.u zemlji i inostran.	1.190.230	11.732.925
Obveze za PDV	139.152	130.783
Obveze za ostale poreze i doprinose	127.942	130.240
Druge kratkoročne obveze	292.312	49.730
Pasivna vremenska razgraničenja	9.394.812	193.520
Ukupno obveze	11.333.763	12.494.876

Dugoročne obveze iskazane u iznosu od 74.711 KM, odnose se na obveze po finansijskom lizingu za nabavu stalnih sredstava iz finansijskog lizinga od Hypo Alpe Adria bank iz 2005 godine koji dospijeva za naplatu u potpunom iznosu u 2010.godini. Dugoročne obveze u iznosu od 114.604 KM odnose se također na nabavu opreme putem finansijskog lizinga od UniCredit bank sa početkom trajanja 01.04.2009.godine i rokom otplate zaključno sa 02.03.2012. godine. Dio dugoročnih obveza po ovom lizingu koje dospijevaju na naplatu u 2010.godini u iznosu od 24.603 KM, Društvo nije klasificiralo kao tekuće obveze (kratkoročne) na dan 31.12.2009.god i ako dospijevaju za podmirenje u okviru 12 mjeseci nakon datuma bilance, što je dovelo, da su dugoročne obveze precijenjene, a kratkoročne podcijenjene za navedeni iznos.

Kratkoročne obveze u iznosu od 1.749.636 KM čine dobavljači, obaveze za PDV, obaveze za ostale poreze i doprinose i druge kratkoročne obaveze. U okviru kratkoročnih obveza, najveće odstupanje u odnosu na prošlu godinu nastalo je na obvezama prema dobavljačima. U 2008.godini na obvezama prema dobavljačima bila je evidentirana vrijednost donirane opreme od strane Japanske Vlade, putem Vlade FBiH

u iznosu od 10,1 miliona KM. U 2009.godini dio tih obveza (938.438 KM) prenesen je na prihode, radi sučeljavanja sa rashodima (po osnovu obračunate amortizacije za doniranu opremu), a preostali dio evidentiran je na razgraničenjima. Obveze u iznosu od 127.942 KM odnose se na obveze za poreze i doprinose za plaću iz dvanaestog mjeseca 2009.godine koja je isplaćena u januaru 2010.godine.

Pasivna vremenska razgraničenja evidentirana su u iznosu, a sastoji se od: 9.194.811 KM -odloženi prihod po osnovu donacije i 200.000 KM odnosi se na obveze po osnovu ukalkuliranih troškova za sudske sporove za nastale štete u sabračanim nezgodama zbog oštećenog kolovoza, a čije održavanje je bilo u nadležnosti Društva.

5.7 Sudski sporovi

Protiv Društva u 2009.godini pokrenute su 23 tužbe, od strane fizičkih i pravnih lica za naknadu štete kod saobraćajnih nezgoda koje su se dogodile zbog oštećenog kolovoza koje Društvo održava. Ukupna vrijednost sporova po nepravosnažnim zahtjevima iz 2009 godine i preostalim neriješenim zahtjevima iz 2008.godine procijenjena je na 200.000 KM. Izvršeno je knjigovodstveno rezerviranje sredstava za navedeni iznos, a što je povećalo troškove poslovanja revidirane godine.

Tijekom 2009. godine po osnovu sudskih sporova izvršena je isplata u iznosu 186.178 KM.

5.8 Prihodi

Ukupni prihodi iskazani su u iznosu 13.287.969. KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine, veći za 1.023.763 KM ili 8%. Najveći dio prihoda ostavljen je od JP Direkcije za cesta FBiH.

Opis	Ostvareno I-XII-09	Ostvareno I-XII-08
Prihodi ostvareni održavanje .magistra. mreža (JPDir. cesta F BiH)	9.725.209	9.681.351
Prihodi ostvareni održavanjem regionalnih cesta	2.095.780	2.558.818
Prihodi od usluga drugim komitentima	441.027	93.787
Ukupni prihodi od prodaje (1+2+3)	12.262.016	12.240.170
Ostali prihodi	1.025.953	24.036
Ukupni prihod	13.287.969	12.264.206

Iz prethodne tabele vidi se da su prihodi po osnovu održavanja magistralnih cesta na nivou prošlogodišnjih. Međutim, prihodi po osnovu održavanja regionalnih cesta manji su za 18% ili 463.038 KM.

Prihodi od usluga drugim komitentima iskazani su u iznosu od 441.027KM i veći su 4,7 puta u odnosu na istu vrtu prihoda iz prethodne godine. Ovi prihodi ostvareni su iznajmljivanjem opreme, odnosno struganjem asfalta kolnika, za naručitelje.

Ostali prihodi iskazani su u iznosu od 1.025.953.KM i značajno su veći od ostalih prihoda u prošloj godini (41,7 puta). Najveću stavku u strukturi ostalih prihoda čine prihodi iz donacija u iznosu od 938.438 KM. Ovi prihodi iz donacije povezani su sa sredstvima koja se amortizuju, priznati su kao prihod u periodu i u razmjeri u kojoj je obračunata amortizacija doniranih sredstava.

5.9 Rashodi

U finansijskim izvješćima iskazani su ukupni rashodi u iznosu od 13.000.104 KM. Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

RASHODI	31.12.2009	31.12.2008.
Operativni rashodi	12.751.794	12.156.130
Finansijski rashodi	73.397	85.621
Rashodi od ostalih aktivnosti	174.913	84.835
Ukupno	13.000.104	12.326.586

Operativne rashode čine slijedeće stavke	31.12.2009.	31.12.2008.
Materijalni troškovi	3.147.772	3.155.912
Utrošene sirovine i materijal	1.889.911	1.910.556
Potrošena energija	1.067.835	990.500
Utrošeni rezervni dijelovi	122.733	108.751
Otpis sitnog inventara, ambalaža i auto guma	67.293	146.105
Amortizacija	1.417.205	496.576
Troškovi zaposlenih	4.445.150	4.129.042
Bruto plaće	3.602.442	3.328.161
Ostali troškovi zaposlenih	842.708	800.881
Troškovi usluga	2.701.748	3.484.291
Ostali troškovi poslovanja	839.919	790.309
Rezerviranja za rizike	200.000	100.000
Ukupno operativni rashodi:	12.751.794	12.156.130

Materijalni troškovi iskazani su u iznosu od 3.147.772 KM što čini 24,68 ukupnih operativnih rashoda. Najveću stavku unutar ovih troškova čine utrošene sirovine i materijal u iznosu od 1.889.911 KM, a odnose se na utrošak osnovnog i pomoćnog repromaterijala za održavanje cesta (asfalt, beton, pijesak, prometni znakovi i svi dijelovi što idu uz prometne znakove, ivičnjaci, i ostali materijal)

Značajan dio operativnih rashoda u iznosu od 1.067.835 KM otpada na potrošenu energiju, što čini: benzin za građevinske mašine, teretna vozila i putničke automobile.

Ne možemo potvrditi visinu navedenih troškova jer nabavka istih nije vršena transparentno.

Amortizacija je obračunata u iznosu od 1.417.205 KM i znatno je veća u odnosu na prošlu godinu. Razlog za navedeno je obračun amortizacije na doniranu opremu u iznosu od 938.438 KM. Vrijednost donirane opreme je veća od 10 miliona KM.

Troškovi zaposlenih iskazani su u iznosu 4.445.150 KM, i u odnosu na prethodnu godinu su veći za 316.108 KM ili 7,65%. Povećanje troškova zaposlenih rezultat je povećanja broja novoupisanih djelatnika i novog načina oporezivanja plaće (porez na dohodak). Visina neto plaća uprave i organa upravljanja vrši se sukladno zakonskim odredbama.

Najveća neto plaća isplaćuje se temeljem menadžerskog ugovora i iznosi 3.919 KM, a najmanja iznosi 429 KM. Obračun i uplata poreza i doprinosa iz plaće vršena je u skladu s zakonskim propisima. Ostali troškovi zaposlenih, naknada za topli obrok u iznosu 443.270 KM, regres za godišnji odmor u iznosu 144.606 KM i naknada za prevoz zaposlenika u iznosu 254.832 KM, isplaćeni su sukladno sa važećim propisima i internim aktima.

Troškovi usluga iskazani su u iznosu od 2.701.748 KM. Od ovih troškova, troškovi kooperanata iznose 2.180.665 KM, a odnose se za izvođenje radova na održavanju javnih cesta (što je detaljnije pojašnjeno u dijelu 5.10. nabavke).

Ostali troškovi poslovanja iskazani u iznosu od 839.919 KM odnose se na: naknade radnicima za rad na terenu u iznosu od 456.754 KM naknade članovima Nadzornog odbora i odbora za reviziju u iznosu od 81.030 KM, (sukladno Pravilniku o plaćama, Odluci direktora i zakonskim odredbama).

Visina naknade za predsjednika Nadzornog odbora iznosi 1.193 KM, a za članove Nadzornog odbora 1.030 KM. Predsjedniku revizijskog odbora naknada je 801 KM, a članovima odbora za reviziju 641 KM.

Pored ovih troškova ostale troškove poslovanja čine i premija osiguranja prometnih sredstava u iznosu od 73.442 KM, troškovi registracije vozila u iznosu od 49.890 KM te ostali troškovi poslovanja (troškovi reprezentacije, pomoći zaposlenima otpremnine pri odlasku u mirovinu; dnevnice, službena putovanja i slično).

Rezerviranja za rizike u iznosu od 200.000 KM odnose se na rezervirane troškove za nastale štete u prometnim nezgodama zbog oštećenog kolovoza za koje su sudski sporovi u tijeku.

Finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 73.397 KM, a odnose se na: kamate po finansijskom lizingu u iznosu od 23.062 KM, kamate po kreditu od UniCredit banke 39.336 KM, zatezne kamate na neblagovremeno plaćen PDV 10.999 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da je: **iznos od 39336 KM iskazan kao trošak, a suštinski ne predstavlja trošak poduzeća jer se odnosi na sufinansiranje dijela kamata po kreditima koji su kod banke koristili određeni uposlenici.** Krediti su podignuti u 2002. godini, a dospijevaju u 2010 godini. Ugovorom o kreditu prihvaćeno je da 50% kamate plaća preduzeće iz svojih sredstava, a preostali dio plaćaju uposlenici koji su podigli kredite. U dosadašnjem periodu povrata kredita trošak kamata iznosi više od 300 hiljada maraka i iskazivan je kao trošak preduzeća. Ugovor je potpisan na osnovu odluke Upravnog odbora od 29.04.2002. godine. Prema Zakona o javnim preduzećima iz 2005 godine, ovakve aktivnosti su nedopuštene (čl.41 i 23) ali tada organi upravljanja i rukovođenja nisu uskaldili svoje poslovne aktivnosti. **Ovi rashodi nisu planom predviđeni i ne služe postizanju ciljeva poslovanja, sukladno zakonskim odredbama porezno su nepriznati i za iste je trebalo uvećati dohodak djelatnika koji su koristili ovu povlasticu.**

Ostali rashodi iskazani su u iznosu od 174.913 KM, a obuhvataju: rashode po osnovu sudskih rješenja, (izgubljenih sporova za nastalu štetu u prometnim nezgodama, usljed oštećenja kolovoza čije održavanje vrši Društvo u iznosu od 86.178 KM); ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja u iznosu od 45.636 KM (novčana sredstva kod Hercegovačke banka 43.694 KM i ostala potraživanja u iznosu od 1.943 KM). Iznos od 31.712 KM odnosi se na dodatno utvrđeni PDV iz ranijih godina po rješenju UINO.

Preporuka:

Organi upravljanja trebaju razmotriti neusuglašenost izdataka za kamate sa poslovnim aktivnostima Društva i poduzeti radnje svatko iz svoje nadležnosti u pogledu iskazanih transakcija koje ne predstavljaju trošak Društva, već predstavljaju osobna primanja uposlenih.

5.10 Nabavke

Izvršili smo uvid u dokumentaciju vezanu za provedbu postupka nabavki i utvrdili:

Društvo u postupku nabavki roba i usluga ne provodi odredbe Zakona o javnim nabavama BiH. Do konca 2008.godine to je bila izričita obveza temeljm Zakona o javnim poduzećima u FBiH. Navedenim Zakona bilo je klasificirano kao javno poduće, čija je obveza strogo poštivanje odredbi Zakona o javnim nabavkama BiH. Izmjenama Zakona o javnim poduzećima u FBiH (22.12.2008.god), ostavljena je mogućnost uređenja procesa nabavki organima upravljanja

U 2009.godini nabavka roba i usluga vršena je izravnim pregovaranjem., sa dobavljačima i (kooperantima) sa kojima se obavljala ranija poslovna suradnja. Uprava navedeno objašnjava na slijedeći način:

Društvo je raspisalo poziv za javno nadmetanje za izbor najpovoljnijeg ponuđača za isporuku građevinskog materijala, prometne signalizacije, goriva i obavljanje usluga **za potrebe Društva za 2003.godinu a to je učinila i za 2004. godinu.** Na otvoreni poziv, tada se javilo više ponuđača po svim lotovima, a u Zapisniku o ocjeni i prihvaćanju pristiglih ponuda iz 2003.godine, stoji da su izabrani najpovoljniji.

U 2005. godini, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija dalo je Suglasnost Društvu za produženje Sporazuma za nabavku robe, vršenju usluga i ustupanju radova (kooperantski radovi) sa ranije odabranim dobavljačima, na temelju tada važeće Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova i na temelju Sporazuma o uslovima i načinu održavanja magistralnih cesta na teritoriji FBiH koji je Društvo zaključilo sa JP Direkcija cesta FBiH. Navedeni sporazumi odnose se na kooperanske usluge, zaključeni sa: Livnopotovi Livno ; Ceste Kompani Kiseljak; Menadžer d.o.o Lukavac; Signalizacija d.o.o Grude; Buljan ceste d.o.o Kreševo. Zaključeni su na određeno vrijeme od 15.03.2004.godine do 15.11.2007.godine. U 2002.godini, sklopljeni su Ugovori o osnivanju poslovne udruge na period od 5 godina, sa kooperantima: Livnopotovi d.d Livno; Ceste Company d.o.o Kiseljak, Autoprijevoznik Šimun Perić i Autoprijevoznik Ivan Jeličić na poslovima zimskog održavanja magistralnih i regionalnih cesta.

U 2009.godini, Društvo je dobilo Suglasnost, od JP Direkcija cesta FBiH, da može angažirati kooperante-podizvoditelje (i ako podizvoditelji nisu prijavljeni prilikom prijave na natječaj za održavanje magistralnih cesta, što je bila obveza, ukoliko njihov angažman prelazi 10% ugovorenog posla, odnosno vrijednosti LOTa).

U 2009.godini (a i u 2008.godini) Društvo je nastavilo suradnju sa dobavljačima i kooperantima izabranim na naprijed navedeni način.

Poslovi sa određenim brojem dobavljača obavljani bez zaključenih ugovora uopće. Neki od takvih dobavljača su : Zotex Široki Brijeg; ; Graming d.o.o. Kiseljak; Separacija Pržine B.Grahovo; Tegrad d.o.o Grude; Barić d.o.o Kiseljak; Bakovići d.o.o.Fojnica; BM Commerce d.o.o. Kiseljak; Buba commerc d.o.o.Vitez;

Određeni broj ugovora zaključen okvirno bez detaljno utvrđenih temeljnih elemenata ugovora: cijene, količine, uvjeta plaćanja i slično:Navodimo određene: Autoservis Bevanda d.o.o Mostar; Barić d o.o Kiseljak; Trgometal d.o.o Sarajevo; Butumenka d.d Sarajevo; Circle Internacional d.o.o Međugorje; AC Krželj d.o.o Livno.

Ugovori sa kooperantima u vrijednosti od 2.180.665 KM, zaključeni su na temelju ranije susradnje za obavljanje sljedećih poslova.

»SIGNALIZACIJA« d.o.o Grude za izvođenje radova na izradi horizontalne signalizacije i isporuci vertikalne prometne signalizacije i opreme cesta za 2009.godinu. Na temelju ugovora za 2009.godinu, promet sa ovim, kooperantom iznosio je 1.139.714 KM.

»LIVNOPUTOVI« d.o.o.Livno za izvođenje radova na poslovima kompletnog zimskog održavanja **magistralnih** cesta za zimu 2008/2009.godina (118 km magistralnih cesta). Sa ovim kooperantom promet u 2009.godini iznosio je 799.716 KM.

»MENADŽER« d.o.o Lukavac za isporuku i montažu heksagonalnog pletiva (mreža) za zaštitu kosina na cestama koje održava Društvo. Na temelju ugovora za 2009.godinu, promet sa ovim kooperantom iznosio je 301.892 KM.

»BULJAN CESTE« d.o.o Kreševo za izvođenje radova na ugradnji prometne opreme (pocinčana odbojna ograda, stupovi odbojne ograde, heksagonalna zaštitna žičana viseća mreža, smjerokazni stupići i katadioptri). Na temelju ugovora za 2009.godinu, promet sa ovim kooperantom iznosio je 569.344 KM.

»CESTE- COMPANY« d.o.o Kiseljak za izvođenje radova na poslovima zimskog održavanja magistralnih i regionalnih cesta za zimu 2009/2010.godina, na slijedećim cestovnim pravcima: Magistralna cesta M-5, dinica Kačuni-KISELJAK-Blažuj u dužini 39 km. Na temelju ugovora za 2009.godinu , promet sa ovim kooperantom iznosio je 65.623 KM.

Autoprijevoznikom iz Rame, od kojeg je unajmljeno jedno teretno vozilo «Mercedes» s jednostranim plugom i utovarnim posipačem kao ispomoć za održavanje ceste u zimskom periodu od 01.12.2009 do 01.03.2010.godine (Makljen). Vrijednost ugovora zaključena je u iznosu 36.000 KM.

Autoprijevoznikom također iz Rame, od kojeg se unajmljuje jedno teretno vozilo «M A N» s jednostranim plugom i utovarnim posipačem. Vrijednost ugovora zaključena je u iznosu 36.000 KM.

Nameće se pitanje potrebe angažiranja kooperanata u održavanju magistralnih i regionalnih cesta. U Društvu je 246 uposlenih, tehnički je opremljeno i ima dugogodišnje iskustvo u održavanju javnih cesta.

Temeljem toga, sklopili su okvirni sporazum za održavanje magistralnih cesta u dužini 814 km ili 39,9% ukupne dužine za period od 5 godina, što će se financirati javnim sredstvima.

U 2008.godini Vlada FBiH, Društvu je donirala opreme u vrijednosti većoj od 10 miliona KM sa namjerom da Društvo pristupi daljem odgovornom **upravljanju i korištenju navedene opreme, u cilju zaštite interesa državnog kapitala**, zaštite i stavljanja u funkciju donirane opreme i **unapređenja djelatnosti održavanja cesta**.

Međutim, ne možemo potvrditi da je Društvo pristupilo najracionalnijem korištenju primljene opreme, angažirajući navedene kooperante. Navodimo još jedan primjer: u doniranoj opremi nalazi se i **Stroj za obilježavanje crte** (horizontalne signalizacije) HOFMANN H16-3, a kooperanti za izvođenje radova na izradi horizontalne signalizacije, Društvu su fakturirali u 2009.godini 882.338 KM.

Ne možemo potvrditi da je i trošenje novčanih sredstava bilo racionalno. U 2008 i 2009.godini na računu kod banke Društvo ima deponiranih novčanih sredstava u iznosu od 486.649 KM (uz kamatnu stopu od 3,6%); uvijek je pozitivno poslovalo (u bilanci stanja evidentna je akumulirana zadržana dobit u iznosu od 2,3 miliona KM, te je redovito obračunavana amortizacija na godišnjoj razini oko 0,5 miliona KM), a nabavka stalnih sredsta vrši se putem lizinga i plaća se znatno veća kamata. U 2008.godini putem lizinga kupljen je PASSAT (vrijednost nabavke 86.135 KM), a u 2009.godini na lizing je kupljena Prikolica Schwarzmuller i vozilo Iveko Daily (vrijednost nabavke 98.171 KM):

Na temelju naprijed navedenog revizorski tim konstatira:

Svi dobavljači, uključujući i kooperante odabrani su kao najpovoljniji na temelju javnog natječaja provedenog u 2003 i u 2004.godini. Sa kooperantima zaključen je okvirni Sporazum koji je istekao koncem 2007.godine. U 2009.godini ugovori su sklapani isključivo sa dobavljačima sa kojima se i ranije obavljala poslovna suradnja, na temelju izravnog pregovaranja. Niti za jedan ugovor nije upućena pismena ponuda na više adresa, kako bi bila otklonjena svaka sumnja racionalnog trošenja sredstava kojima je država većinski vlasnik. Procedurama je regulirano da nabavka roba i usluga, budu u isključivoj nadležnosti izvršnih direktora, a **nisu utvrđeni mehanizmi kontrole tih nabavki**. Tako je zbog specifičnosti djelatnosti, u nadležnosti izvršnog direktora za održavanje najveći dio nabavki Nabavke roba i usluga u 2009.godini iznosile su **6.718.737 KM** (Na isti način vršene su nabvke roba i usluga u 2008.godini, koje su iznosile 9.190.510 KM).

Preporuka:

Organi upravljanja, svatko iz svoje nadležnosti, trebali bi osigurati transparentnost u postupku nabavki prilikom odabira najpovoljnijeg dobavljača jer se radi o značajnim finansijskim transakcijama; osigurati odgovorno korištenje raspoložive opreme, te racionalno i namjensko trošenje raspoloživih novčanih sredstava, kako bi se zaštitila imovina Društva od mogućih gubitaka, čiji je većinski vlasnik Država.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku Dioničko društvo Ceste Mostar očitovalo se dopisom broj 1023/10 od 19.05.2010. godine na dostavljeni Nacrt izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2009. godinu. U navedenom očitovanju Dioničko društvo Ceste Mostar je za sve nalaze dalo obrazloženja i primjedbe i dostavilo znatan dio dokumentacije. Navedena obrazloženja za jedan dio nalaza su prihvaćena i inkorporirana u konačan tekst Izvješća, dok za određeni broj nalaza navedena obrazloženja nisu prihvaćena, obzirom da nije priložena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjenu nalaza u Izvješću. Detaljno pojašnjenje dano je u Komentaru na dostavljeno Očitovanje na Nacrt izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2009. godinu, koji je dostavljen uz konačno Izvješće, kao Pismo Upravi.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju javnih poduzeća:

Ismeta Junuzović dipl.oec.

Voda tima:

Mira Pažini /revizor, dipl.oec

Član tima:

Rabija Sokolović/revizor, dipl.oec.